
Kyrkomötet
Motion 2017:147
av Bo Hanson m.fl.

Det mångtydiga ordet pastoral

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda och återkomma med förslag till kyrkomötet om hur ordet pastoral i kyrkoordningen kan ersättas med andra formuleringar, som inte lika lätt missförstås.

Motivering

Ordet *pastoral* har länge haft betydelsen *prästerlig*. Ursprunget är latinets ”pastor”, som betyder herde, och den betydelsen finns fortfarande i uttryck som ”pastoral idyll”, vilket syftar på en herdeidyll med betande boskap, inte med församlingsbor.

Ordet pastor kan avse kyrkoherden i ett pastorat, t.ex. i det gamla uttrycket vice pastor, och pastoralt var då sådant som hade med kyrkoherdens arbetsuppgifter att göra.

Ett program eller en instruktion för hur en aspekt av församlingsarbetet ska bedrivas kallas ofta en pastoral. Arbetet med konfirmander kan kallas konfirmand- eller konfirmationspastoral; dopverksamheten i ett stift eller en församling kan få anvisningar i en doppastoral osv.

I den gällande kyrkoordningen har pastoral fått en delvis annan användning. kyrkoordningen talar om pastorala områden. Det uppfattas närmast som områden för kyrkligt vårdande verksamhet. Församlingarna och stiftens betecknas som pastorala områden, dvs. sådana som ska bli föremål för omvårdnad, i stiftens fall tillsyn och främjande.

Enligt kyrkoordningen – särskilt tydligt i inledningen till Andra avdelningen: Församlingarna – hör hela församlings grundläggande uppgift till kyrkoherdens och de förtroendevaldas gemensamma ansvar.

Ett problem är att många, kanske särskilt äldre prästmän, har svårt att frigöra sig från den äldre användningen av ordet, då pastoral var lika med prästerlig. Åtskilliga gånger hörs synsätt, som innebär, att pastorala frågor ska kyrkoherden (eventuellt biträdd av övriga präster) sköta. Kyrkorådet skulle därmed avhålla sig från att lägga sig i församlingens grundläggande uppgift, vilket inte alls är kyrkoordningens mening.

Det finns frågor som kan kallas pastorala, men som kyrkorådet bör avhålla sig från att lägga sig i. Kyrkorådet formulerar mål för det församlingstvårdande arbetet medan kyrkoherden leder verkställigheten av arbetet. Samtidigt har kyrkoråd ibland en tendens att lägga sig i kyrkoherdens ledningsarbete, och det kan vara ett bekymmer. Prästernas förkunnelse och enskilda själavård är andra exempel, som inte är föremål för demokratiskt beslutsfattande. Men målsättningsfrågor i församlingstvården kan inte en kyrkoherde göra anspråk på att ensam avgöra. Dem ska församlingens styrelse, dvs. kyrkorådet, där kyrkoherden är en bland ledamöterna, ta ansvar för.

Mot 2017:147

Förslag som framförts, att åter underställa kyrkoherdarna biskopens arbetsledning (såsom det en gång fungerade) skulle bryta sönder församlingens styrning genom kyrkoherde och förtroendevalda gemensamt i enlighet med kyrkoordningen.

En god avvägning mellan pastors ansvar och hela kyrkorådets gemensamma ansvar underlättas om ordet pastoral inte används mångtydigt eller så det inbjuder till missförstånd.

Pjätteryd, Göteborg och Stockholm den 31 juli 2017

Bo Hanson (ÖKA)

Hans-Olof Andrén (POSK)

Ylva Wahlström Ödmann (MPSK)

Anki Erdmann (ViSK)